Podstawowe algorytmy grafowe

Piotr Kasprowicz

Politechnika Wrocławska Wydział Podstawowych Problemów Techniki

Seminarium, Listopad 2019

Podstawowe pojęcia

Graf

Graf (ang. graph) jest strukturą danych składającą się z dwóch zbiorów: zbioru wierzchołków V (ang. vertices) i zbioru krawędzi E (ang. edges), co matematycznie zapisujemy w postaci uporządkowanej pary G=(V,E).

Podstawowe pojęcia

Graf

Graf (ang. graph) jest strukturą danych składającą się z dwóch zbiorów: zbioru wierzchołków V (ang. vertices) i zbioru krawędzi E (ang. edges), co matematycznie zapisujemy w postaci uporządkowanej pary G=(V,E).

Graf spójny

Graf spełniający warunek, że dla każdej pary wierzchołków istnieje łącząca je ścieżka.

Podstawowe pojęcia

Graf

Graf (ang. graph) jest strukturą danych składającą się z dwóch zbiorów: zbioru wierzchołków V (ang. vertices) i zbioru krawędzi E (ang. edges), co matematycznie zapisujemy w postaci uporządkowanej pary G=(V,E).

Graf spójny

Graf spełniający warunek, że dla każdej pary wierzchołków istnieje łącząca je ścieżka.

Minimalne drzewo rozpinające

Drzewo rozpinające danego grafu o najmniejszej z możliwych wag, tj. takie, że nie istnieje dla tego grafu inne drzewo rozpinające o mniejszej sumie wag krawędzi.

Reprezentacje grafów

Lista sądziedztwa

- grafy rzadkie
- złożonośc pamięciowa $\Theta(V+E)$
- prosta modyfikacja przy grafie z wagami
- brak możliwości szybkiego sprawdzenia czy istnieje krawędź łącząca dwa wierzchołki

Reprezentacje grafów

Lista sądziedztwa

- grafy rzadkie
- złożonośc pamięciowa $\Theta(V+E)$
- prosta modyfikacja przy grafie z wagami
- brak możliwości szybkiego sprawdzenia czy istnieje krawędź łącząca dwa wierzchołki

Macierz sądziedztwa

- grafy gęste
- ullet złożonośc pamięciowa $\Theta(V^2)$
- istnieje możliwość szybkiego sprawdzenia czy istnieje krawędź łącząca dwa wierzchołki

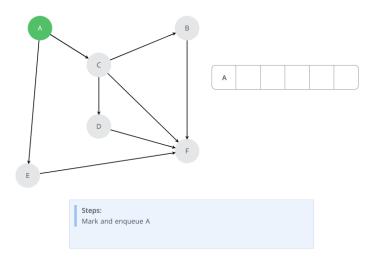
Przeszukiwanie grafu

Przeszukiwanie grafu lub inaczej przechodzenie grafu oznacza odwiedzenie każdego wierzchołka dokładnie raz w pewnym określonym porządku.

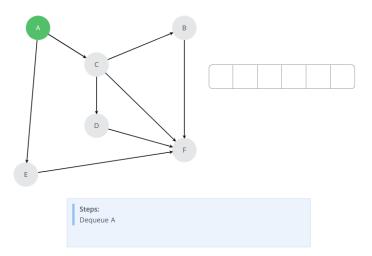
Algorytm

```
let Q be a queue;
label start v as visited;
Q.enqueue(start v);
while Q is not empty do
   v = Q.dequeue();
   for all edges from v to w in G.adjacentEdges(v) do
       if w is not labeled as visted then
           label w as visited;
           Q.enqueue(w)
       end
   end
end
```

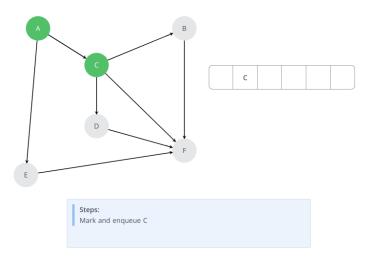
Order: A,

Order: A,

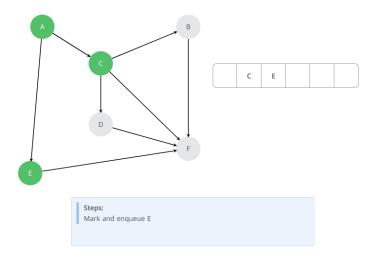

Order: A, C,

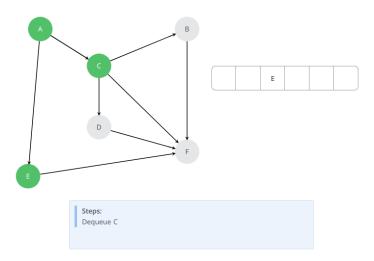

Piotr Kasprowicz

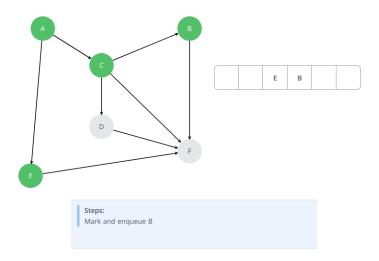
Order: A, C, E,

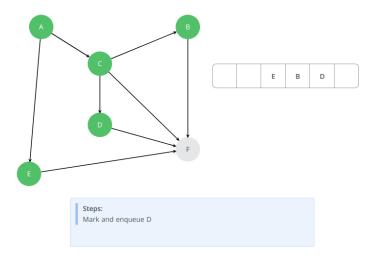
Order: A, C, E,

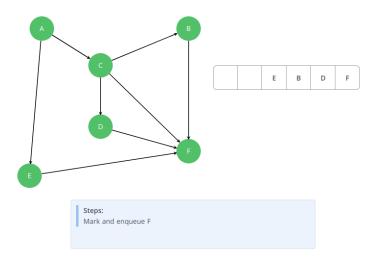
Order: A, C, E, B,

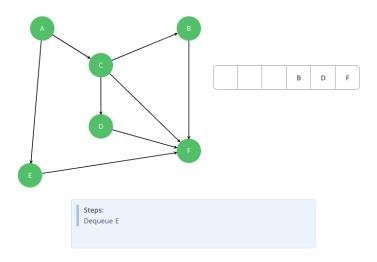
Order: A, C, E, B, D,

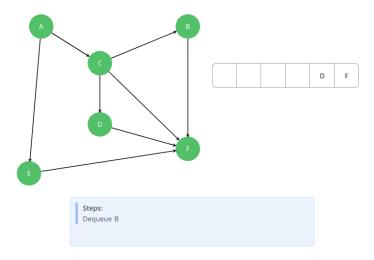
Order: A, C, E, B, D, F

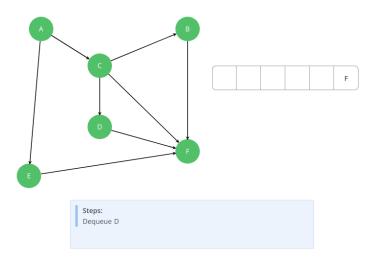
Order: A, C, E, B, D, F

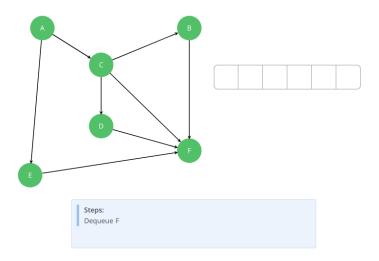
Order: A, C, E, B, D, F

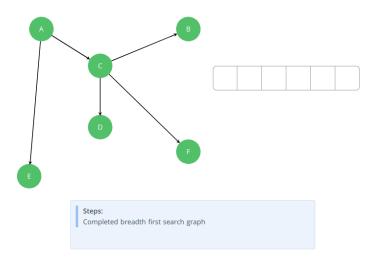
Order: A, C, E, B, D, F

Order: A, C, E, B, D, F

Order: A, C, E, B, D, F

6 / 20

Algorytm stosowany jest:

• do wyznaczania silnych spójnych składowych grafu skierowanego

Algorytm stosowany jest:

- do wyznaczania silnych spójnych składowych grafu skierowanego
- w algorytmie sortowania topologicznego skierowanego grafu acyklicznego

Algorytm stosowany jest:

- do wyznaczania silnych spójnych składowych grafu skierowanego
- w algorytmie sortowania topologicznego skierowanego grafu acyklicznego
- do testowania dwudzielności grafu

Przeszukiwanie w głąb - rekurencyjnie

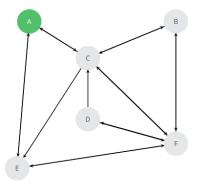
DFS-recursive

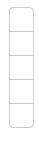
Przeszukiwanie w głąb - iteracyjnie

DFS-iterative

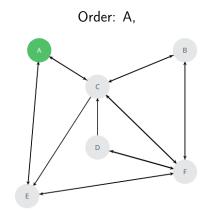
```
let S be a stack:
S.push(s);
mark s as visited:
while S is not empty do
   v = S.pop();
   label v as visited:
   for all edges from v to w in G.adjacentEdges(v) do
       if v is not labeled as visted then
           S.push(w);
           mark w as visited;
       end
   end
end
```


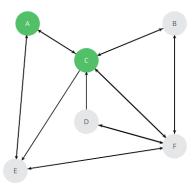
Steps: Mark node A

_____A

Steps: Add A to the stack

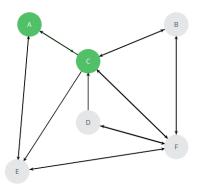

_____A

Steps: Mark node C

Order: A, C,

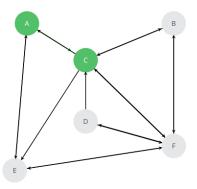

C

Steps:

Add C to the stack

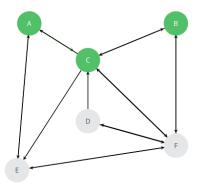

C

Steps: Node A already marked

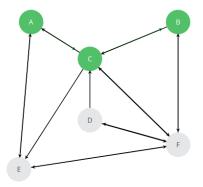
Order: A, C, B,

C

Steps: Mark node B

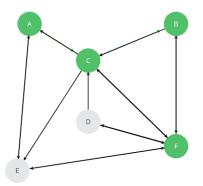
Order: A, C, B,

В

Steps: Add B to the stack

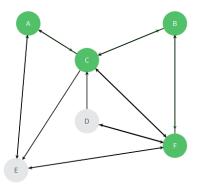
Order: A, C, B, F,

B C

Steps: Mark node F

Order: A, C, B, F,

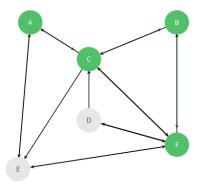

F B

Α

Steps: Add F to the stack

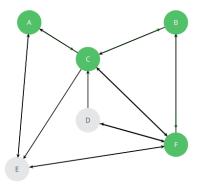
Order: A, C, B, F,

F B C

Steps: Node B already marked

Order: A, C, B, F,

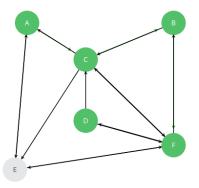

F B C

Steps:

Node C already marked

Order: A, C, B, F, D,

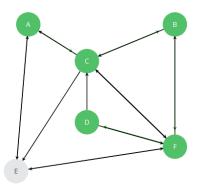

F B C

Α

Steps: Mark node D

Order: A, C, B, F, D,

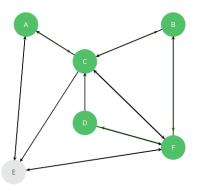
D F B

> C A

Steps:

Add D to the stack

Order: A, C, B, F, D,

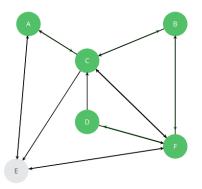
D F B

Α

Steps:

Node C already marked

Order: A, C, B, F, D,

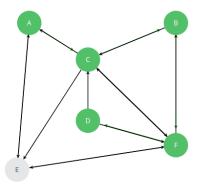
F B

> C A

Steps:

Node F already marked

Order: A, C, B, F, D,

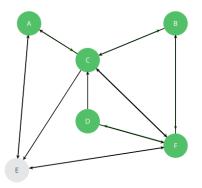
F B

Α

Steps:

Pop D off of stack

Order: A, C, B, F, D,

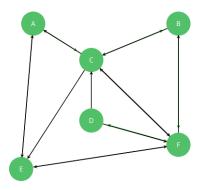

F B C

Steps:

Print (F,E) and call depth first search on E

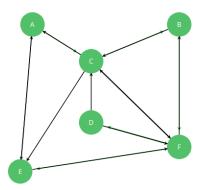
Order: A, C, B, F, D, E

F	
В	
С	
Α	

Steps: Mark node E

Order: A, C, B, F, D, E

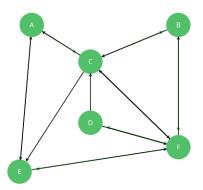
F B

Α

Steps:

Add E to the stack

Order: A, C, B, F, D, E

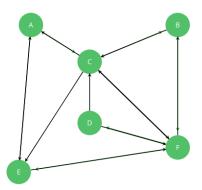
E F B

> C A

Steps:

Node A already marked

Order: A, C, B, F, D, E

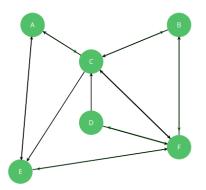

F B

Α

Steps: Node F already marked

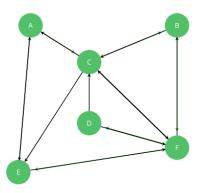
Order: A, C, B, F, D, E

F B C

Steps: Pop E off of stack

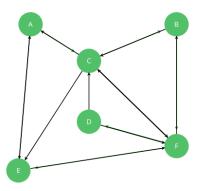
Order: A, C, B, F, D, E

В

Steps: Pop F off of stack

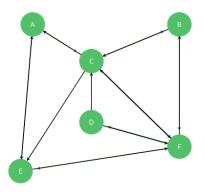
Order: A, C, B, F, D, E

C

Steps: Pop B off of stack

Order: A, C, B, F, D, E

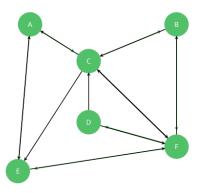

C

Steps:

Node E already marked

Order: A, C, B, F, D, E

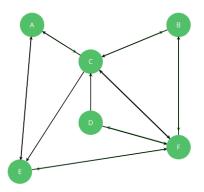

C

Steps:

Node F already marked

Order: A, C, B, F, D, E

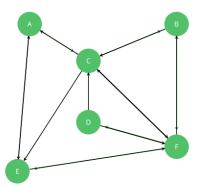

_____A

Steps:

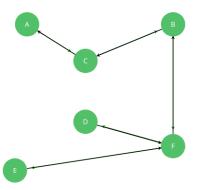
Pop C off of stack

Order: A, C, B, F, D, E

Steps: Pop A off of stack

Order: A, C, B, F, D, E

Steps:

Completed depth first search graph

Problem najkrótszej ścieżki

Algorytm Dijkstry

• Stwórz tablicę d odległości od źródła dla wszystkich wierzchołków grafu. Na początku d[s]=0, zaś $d[v]=\infty$ dla wszystkich pozostałych wierzchołków.

Problem najkrótszej ścieżki

Algorytm Dijkstry

- Stwórz tablicę d odległości od źródła dla wszystkich wierzchołków grafu. Na początku d[s]=0, zaś $d[v]=\infty$ dla wszystkich pozostałych wierzchołków.
- Utwórz kolejkę priorytetową Q wszystkich wierzchołków grafu.
 Priorytetem kolejki jest aktualnie wyliczona odległość od wierzchołka źródłowego s.

Problem najkrótszej ścieżki

Algorytm Dijkstry

- Stwórz tablicę d odległości od źródła dla wszystkich wierzchołków grafu. Na początku d[s]=0, zaś $d[v]=\infty$ dla wszystkich pozostałych wierzchołków.
- Utwórz kolejkę priorytetową Q wszystkich wierzchołków grafu.
 Priorytetem kolejki jest aktualnie wyliczona odległość od wierzchołka źródłowego s.
- Dopóki kolejka nie jest pusta:
 - Usuń z kolejki wierzchołek u u o najniższym priorytecie (wierzchołek najbliższy źródła, który nie został jeszcze rozważony)
 - Dla każdego sąsiada v wierzchołka u dokonaj relaksacji poprzez u: jeśli d[u] + w(u,v) < d[v] (poprzez u da się dojść do v szybciej niż dotychczasową ścieżką), to d[v] := d[u] + w(u,v).

Jeśli graf nie jest ważony (wszystkie wagi mają wielkość 1), zamiast algorytmu Dijkstry wystarczy algorytm przeszukiwania grafu wszerz.

Jeśli graf nie jest ważony (wszystkie wagi mają wielkość 1), zamiast algorytmu Dijkstry wystarczy algorytm przeszukiwania grafu wszerz. Złożność obliczeniowa:

Jeśli graf nie jest ważony (wszystkie wagi mają wielkość 1), zamiast algorytmu Dijkstry wystarczy algorytm przeszukiwania grafu wszerz. Złożność obliczeniowa:

• zwykła tablica $O(V^2)$

Jeśli graf nie jest ważony (wszystkie wagi mają wielkość 1), zamiast algorytmu Dijkstry wystarczy algorytm przeszukiwania grafu wszerz. Złożność obliczeniowa:

- zwykła tablica $O(V^2)$
- ullet kolejka priorytetowa O(ElogV)

Jeśli graf nie jest ważony (wszystkie wagi mają wielkość 1), zamiast algorytmu Dijkstry wystarczy algorytm przeszukiwania grafu wszerz. Złożność obliczeniowa:

- zwykła tablica $O(V^2)$
- ullet kolejka priorytetowa O(ElogV)
- kopiec fibonacciego O(E + V log V)

Jeśli graf nie jest ważony (wszystkie wagi mają wielkość 1), zamiast algorytmu Dijkstry wystarczy algorytm przeszukiwania grafu wszerz. Złożność obliczeniowa:

- zwykła tablica $O(V^2)$
- ullet kolejka priorytetowa O(ElogV)
- kopiec fibonacciego O(E + V log V)

Ujemne wagi

Przez fakt, że algorytm Dijkstry jest algorytmem zachłannym nie działa dla ujemnych wag. Rozwiązaniem jest algorytm Bellmana-Forda.

Algorytm

• Utwórz drzewo zawierające jeden wierzchołek, dowolnie wybrany z grafu.

- Utwórz drzewo zawierające jeden wierzchołek, dowolnie wybrany z grafu.
- Utwórz kolejkę priorytetową, zawierającą wierzchołki osiągalne z MDR (w tym momencie zawiera jeden wierzchołek, więc na początku w kolejce będą sąsiedzi początkowego wierzchołka), o priorytecie najmniejszego kosztu dotarcia do danego wierzchołka z MDR.

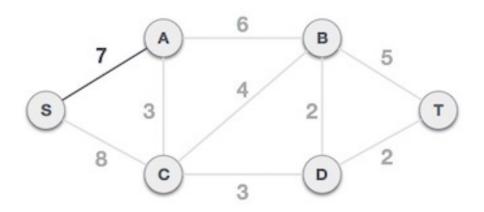
- Utwórz drzewo zawierające jeden wierzchołek, dowolnie wybrany z grafu.
- Utwórz kolejkę priorytetową, zawierającą wierzchołki osiągalne z MDR (w tym momencie zawiera jeden wierzchołek, więc na początku w kolejce będą sąsiedzi początkowego wierzchołka), o priorytecie najmniejszego kosztu dotarcia do danego wierzchołka z MDR.
- Powtarzaj, dopóki drzewo nie obejmuje wszystkich wierzchołków grafu:

- Utwórz drzewo zawierające jeden wierzchołek, dowolnie wybrany z grafu.
- Utwórz kolejkę priorytetową, zawierającą wierzchołki osiągalne z MDR (w tym momencie zawiera jeden wierzchołek, więc na początku w kolejce będą sąsiedzi początkowego wierzchołka), o priorytecie najmniejszego kosztu dotarcia do danego wierzchołka z MDR.
- Powtarzaj, dopóki drzewo nie obejmuje wszystkich wierzchołków grafu:
 - wśród nieprzetworzonych wierzchołków (spoza obecnego MDR) wybierz ten, dla którego koszt dojścia z obecnego MDR jest najmniejszy,

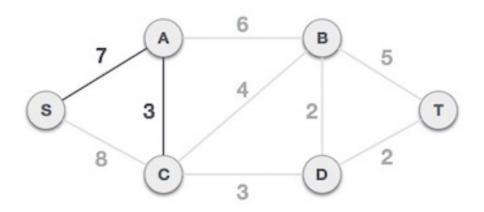
- Utwórz drzewo zawierające jeden wierzchołek, dowolnie wybrany z grafu.
- Utwórz kolejkę priorytetową, zawierającą wierzchołki osiągalne z MDR (w tym momencie zawiera jeden wierzchołek, więc na początku w kolejce będą sąsiedzi początkowego wierzchołka), o priorytecie najmniejszego kosztu dotarcia do danego wierzchołka z MDR.
- Powtarzaj, dopóki drzewo nie obejmuje wszystkich wierzchołków grafu:
 - wśród nieprzetworzonych wierzchołków (spoza obecnego MDR) wybierz ten, dla którego koszt dojścia z obecnego MDR jest najmniejszy,
 - dodaj do obecnego MDR wierzchołek i krawędź realizującą najmniejszy koszt,

- Utwórz drzewo zawierające jeden wierzchołek, dowolnie wybrany z grafu.
- Utwórz kolejkę priorytetową, zawierającą wierzchołki osiągalne z MDR (w tym momencie zawiera jeden wierzchołek, więc na początku w kolejce będą sąsiedzi początkowego wierzchołka), o priorytecie najmniejszego kosztu dotarcia do danego wierzchołka z MDR.
- Powtarzaj, dopóki drzewo nie obejmuje wszystkich wierzchołków grafu:
 - wśród nieprzetworzonych wierzchołków (spoza obecnego MDR) wybierz ten, dla którego koszt dojścia z obecnego MDR jest najmniejszy,
 - dodaj do obecnego MDR wierzchołek i krawędź realizującą najmniejszy koszt,
 - zaktualizuj kolejkę priorytetową, uwzględniając nowe krawędzie wychodzące z dodanego wierzchołka.

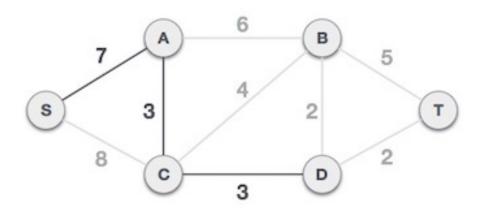
Algorytm Prima - przykład

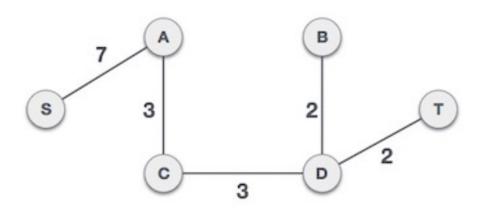
Algorytm Prima - przykład

Algorytm Prima - przykład

Algorytm Prima - przykład

Algorytm

• Utwórz las L z wierzchołków oryginalnego grafu – każdy wierzchołek jest na początku osobnym drzewem.

- Utwórz las L z wierzchołków oryginalnego grafu każdy wierzchołek jest na początku osobnym drzewem.
- Utwórz zbiór S zawierający wszystkie krawędzie oryginalnego grafu.

- Utwórz las L z wierzchołków oryginalnego grafu każdy wierzchołek jest na początku osobnym drzewem.
- Utwórz zbiór S zawierający wszystkie krawędzie oryginalnego grafu.
- Dopóki S nie jest pusty oraz L nie jest jeszcze drzewem rozpinającym:

- Utwórz las L z wierzchołków oryginalnego grafu każdy wierzchołek jest na początku osobnym drzewem.
- Utwórz zbiór S zawierający wszystkie krawędzie oryginalnego grafu.
- Dopóki S nie jest pusty oraz L nie jest jeszcze drzewem rozpinającym:
 - Wybierz i usuń z S jedną z krawędzi o minimalnej wadze.

- Utwórz las L z wierzchołków oryginalnego grafu każdy wierzchołek jest na początku osobnym drzewem.
- Utwórz zbiór S zawierający wszystkie krawędzie oryginalnego grafu.
- Dopóki S nie jest pusty oraz L nie jest jeszcze drzewem rozpinającym:
 - Wybierz i usuń z S jedną z krawędzi o minimalnej wadze.
 - Jeśli krawędź ta łączyła dwa różne drzewa, to dodaj ją do lasu L, tak aby połączyła dwa odpowiadające drzewa w jedno.

- Utwórz las L z wierzchołków oryginalnego grafu każdy wierzchołek jest na początku osobnym drzewem.
- Utwórz zbiór S zawierający wszystkie krawędzie oryginalnego grafu.
- Dopóki S nie jest pusty oraz L nie jest jeszcze drzewem rozpinającym:
 - Wybierz i usuń z S jedną z krawędzi o minimalnej wadze.
 - Jeśli krawędź ta łączyła dwa różne drzewa, to dodaj ją do lasu L, tak aby połączyła dwa odpowiadające drzewa w jedno.
 - W przeciwnym wypadku odrzuć ją.

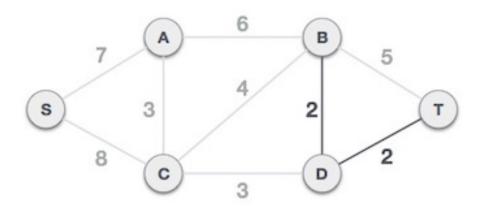
Algorytm

- Utwórz las L z wierzchołków oryginalnego grafu każdy wierzchołek jest na początku osobnym drzewem.
- Utwórz zbiór S zawierający wszystkie krawędzie oryginalnego grafu.
- Dopóki S nie jest pusty oraz L nie jest jeszcze drzewem rozpinającym:
 - Wybierz i usuń z S jedną z krawędzi o minimalnej wadze.
 - Jeśli krawędź ta łączyła dwa różne drzewa, to dodaj ją do lasu L, tak aby połączyła dwa odpowiadające drzewa w jedno.
 - W przeciwnym wypadku odrzuć ją.

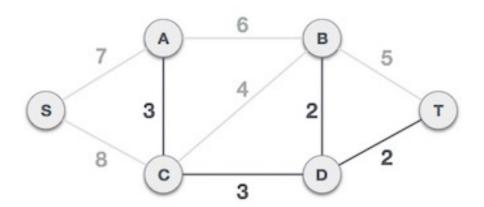
Złożoność czasowa

Zarówno alogorytm Prima i Kruskala posiada złożoność: O(ElogV), zastosowanie kopca fibonacciego dla algorytmu prima redukuje złożoność do O(E+VlogV), co jest opłacalne przy gęstych grafach.

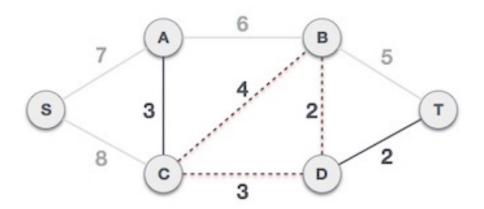
B, D	D, T	A, C	C, D	C, B	В, Т	A, B	S, A	S, C
2	2	3	3	4	5	6	7	8

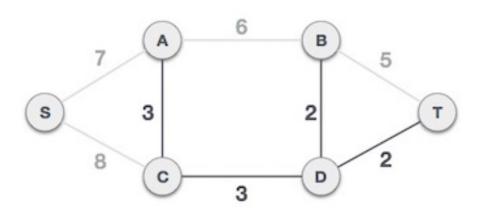
B, D	D, T	A, C	C, D	C, B	В, Т	A, B	S, A	S, C
2	2	3	3	4	5	6	7	8

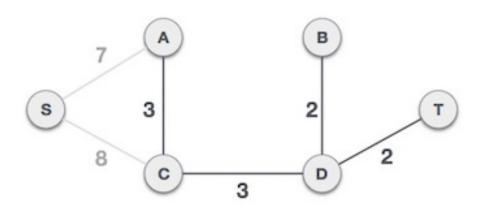
B, D	D, T	A, C	C, D	C, B	B, T	A, B	S, A	S, C
2	2	3	3	4	5	6	7	8

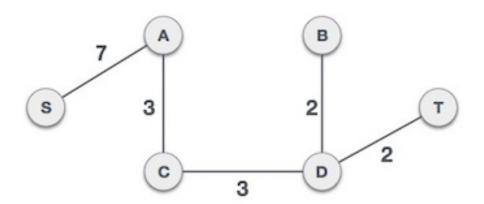
B, D	D, T	A, C	C, D	C, B	В, Т	A, B	S, A	S, C
2	2	3	3	4	5	6	7	8

B, D	D, T	A, C	C, D	C, B	В, Т	A, B	S, A	S, C
2	2	3	3	4	5	6	7	8

B, D	D, T	A, C	C, D	C, B	B, T	A, B	S, A	S, C
2	2	3	3	4	5	6	7	8

Sieci przepływowe

Sieć przepływowa jest spójnym grafem skierowanym G=(V,E), w którego krawędziach odbywa się przepływ jakiegoś czynnika (wody, gazu, informacji itp.). Przepływ jest możliwy tylko w kierunku zwrotu krawędzi grafu. W sieci przepływowej wyróżnia się jeden wierzchołek s, z którego wychodzą przepływy - jest to tzw. źródło , oraz jeden wierzchołek t, do którego zbiegają się przepływy - jest to tzw. ujście.

Sieć rezydualna składa się z krawędzi, którymi można jeszcze przesłać przepływ.

Przepustowość oznacza maksymalną ilość czynnika mogącego przez krawędź przeływać.

Przepustowość rezydualna oznacza ile przez dany kanał już czynnika płynie.

Maksymalny przepływ w sieci

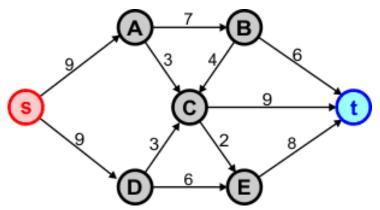
W problemie tym musimy określić maksymalną wielkość przepływu ze źródła do ujścia sieci przy ograniczeniach przepustowości nałożonych na poszczególne kanały.

Algorytm Forda-Fulkersona

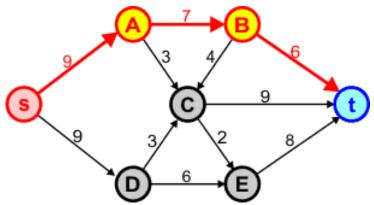
- Wyzeruj wszystkie przepływy w sieci.
- Dopóki w sieci rezydualnej istnieje ścieżka rozszerzająca p, zwiększaj przepływ o $c_f(p)$ wzdłuż kanałów zgodnych z kierunkiem ścieżki, a zmniejszaj przepływ wzdłuż kanałów przeciwnych (wygaszanie przepływu). Przepływ sieciowy rośnie o $c_f(p)$.

Algorytm Edmondsa-Karpa

To algorytm Forda-Fulkersona z zastosowaniem BFS, który jest lepszy od wersji z DFS, ponieważ preferowane ścieżki krótkie, czyli zawierające jak najmniejszą liczbę krawędzi grafu sieci przepływowej.

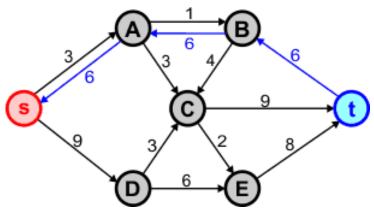

Oto nasza sieć przepływowa. W kanałach zaznaczyliśmy ich przepustowości. Dla zerowych przepływów sieć rezydualna jest identyczna z siecią pierwotną. Przepływ sieci |f|=0.

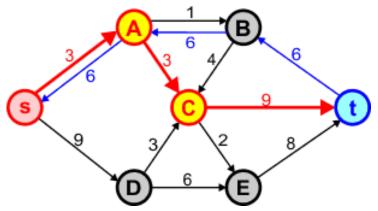

Szukamy ścieżki rozszerzającej np. może to być ścieżka: $p=\{s \to A \to B\}$. Na ścieżce p znajdują się trzy kanały sieci rezydualnej: (s,A), (A,B) i (B,t). Przepustowość rezydualna $c_f(p)$ ścieżki jest równa najmniejszej przepustowości rezydualnej jej kanałów.

$$|f_{nowv}| = |f_{starv}| + c_f(p) = 0 + 6 = 6$$

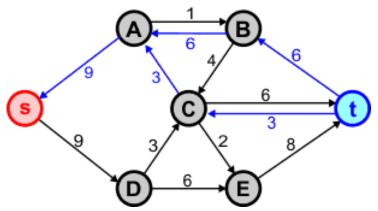

Zwiększenie przepływu w kanale sieci pierwotnej o $c_f(p)$ odpowiada zmniejszeniu przepustowości rezydualnej tego kanału. Jednocześnie wraz z pojawieniem się przepływu w kanale sieci pierwotnej powstaje kanał przeciwny w sieci rezydualnej o przepustowości rezydualnej równej przepływowi.

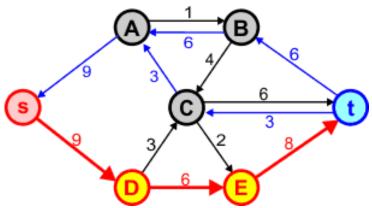

W nowej sieci rezydualnej szukamy kolejnej ścieżki rozszerzającej:

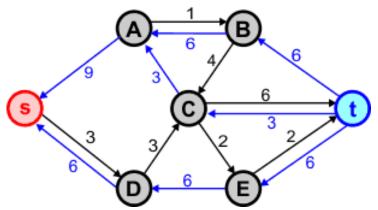
$$p = s \rightarrow A \rightarrow C \rightarrow t, c_f(p) = 3$$

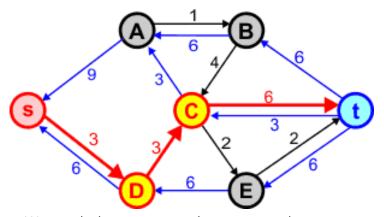
Przepływ zwiększamy: $|f_{nowy}| = |f_{stary}| + c_f(p) = 6 + 3 = 9$ i modyfikujemy przepustowości rezydualne krawędzi ścieżki rozszerzającej otrzymując nową sieć rezydualną. Znikają z niej kanały (s,A) i (A,C) - wykorzystały już swój potencjał zwiększania przepływu.

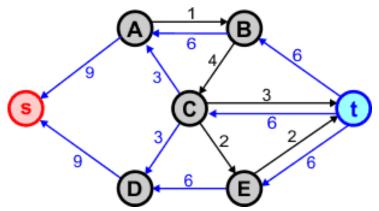
Szukamy kolejnej ścieżki rozszerzającej: $p=s \to D \to E \to t, c_f(p)=6$ $|f_{nowy}|=|f_{stary}|+c_f(p)=9+6=15$

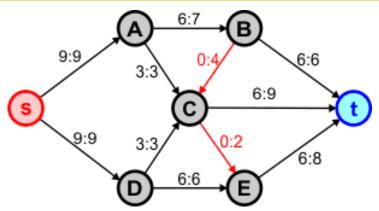
Ponownie modyfikujemy przepustowości rezydualne krawędzi ścieżki rozszerzającej otrzymując nową sieć rezydualną. W nowej sieci rezydualnej zniknął kanał (D,E).

Wciąż jednakże możemy znaleźć nową ścieżkę rozszerzającą: $p=s \to D \to C \to t, c_f(p)=3 |f_{nowy}|=|f_{stary}|+c_f(p)=15+3=18$

Ponownie po zmodyfikowaniu sieci rezydualnej otrzymujemy nową sieć rezydualną. W tej sieci rezydualnej nie znajdziemy już żadnej nowej ścieżki rozszerzającej - ze źródła s nie wychodzi żaden kanał.

Otrzymaliśmy maksymalny przepływ. Kanały z przepustowością rezydualna równą zero są zbędne . Kanały (B,C) i (C,E) można zlikwidować.

Dziękuję